

اقتصادیات

مجموعہ سی

خالد

اشترک برلی
عالمی ملک شری ایون :
میلانی پر پوجی لبرا
اجنہ ملک شری ایون ۲
میلانی ۳۳ مارچ - ۴۰ فرانک
دانہ سی ۳ فروش

میل ۱ - صانی ۲

علمی و عملی ہر نوع اقتصادی مسئلہ رد بحث ایڈر و ہر بازار اہر سی کوئی چیتار

ادارہ خانہ : استانبول ، سلطان حامی - معقولیان خانی

اعمالہ برلی
پر دفعہ لک ہر سطر ایون :
یکری غروش

سنہ لک اعلان ایون
آبرینجہ آکلا شیلیر

۲۲ شباط ، ۱۳۳۱

مجموعہ مزہ یازاجق ڈاکٹرک اسلری [الفبا صراسیلہ] : آرسلان افندی ، دیون عمومیہ مدیر عمومیسی - احمد امین بک ، دارالفنون ایستاتیسیتی علمی - ارشد بک ، خارجہ نظارتی امور تجارتیہ مدیری - توقیق بک ، دیوان محاسبات رئیس - جاوید بک ، سابق مالیہ نظری و نفعہ سلطانیہ معوضی - جمال بک ، معاون مدیر عمومیسی - حامد بک ، عثمانی بانکہ سی مجلس ادارہ اعضاسی - حسن تحسین بک ، مالیہ مستشاری - خلاجیان افندی ، سابق نافعہ نظری و استانبول معوضی - خلدیسی بک ، سابق نافعہ نظری و تجارتیہ مدیر پولری مدیر عمومیسی - رفیق بک ، زراعت بانکہ سی مدیر عمومی معاونی - ساسون افندی ، بغداد معوضی - سعادت بک ، خارجہ نظارتی امور ادارہ مدیر عمومیسی - سعید بک ، صنایع مدیر عمومیسی - سلمان سامی بک ، نافعہ نظارتی طرق و معابر مدیر معاونی - سلمان صری بک ، نافعہ نظارتی نافعہ مدیر عمومیسی - ضیا کوک آلپ بک ، دارالفنون اجتماعات علمی - عثمان نظری بک ، طرق و معابر ادارہ سی ہیئت فنیہ رئیس - علی جنائی بک ، حلب معوضی - علی رضا بک ، امور بیطریہ مدیر عمومیسی - غالب بک ، پرستہ و تاملہ لرائق نظارتی قلم مختصر مدیری - قاتق زہمت بک ، مالیہ نظارتی واردات مدیر عمومیسی - قریڈ بک ، مسکوکات مدیری - کاظم بک ، مالیہ نظارتی دیون عمومیہ و معاملات تقدیرہ مدیری - مصطفی بک ، نافعہ نظارتی دہمیر پولر مدیر عمومیسی - مصطفی شریف بک ، تجارت و زراعت مستشاری - مختار بک ، نافعہ مستشاری - منیر بک ، سیغور طائر مدیری - لیب بک ، زراعت مدیر عمومیسی - یوسف کال بک ، عدلیہ مستشاری -

استہلاک و برکسندن هیچ اولمازسه درت بشن میلیون لیرالقی
برواردات تأمین ایتمک قابل در.

ایشته موضوع بحث اولان رژی مسئلہ سی آنجق بونقطہ
نظردن شایان اہمیتدر . توتون و برکسنگ رژی پہ ایجادندن
طولانی حکومتک ۲۰۰ - ۳۰۰ یلک لیرالقی بروارداتدن محروم
قلماسی مسئلہ سی بوکا نسبتلہ یک کریدہ قابل .

برطرفدن قاجاقچیلنگ اوکئی آلتہ جالیشمالی و دیگرطرفدن
توتون و برکسنگ تحصیل وجباتی الہ مناسب والہ موافق اصولہ
ربط اولمالیدر .

ایشته توتون مسئلہ سی بوندن عبارتدر . بورادہ تشریح اولتان
مختلف نقطہ لک حل و تسویہ سی خصوصندہ کی مطالعہ لر می آریجہ
مرض ایدہ جکزر .

ملکئزہ معدنہ

م . م

بشیرت ، تاریخجہ کوستردیکی و بکون اصل اولدینی تکاملی
معادنک کشف و اخراخہ مدیوندن دینہ یلیر . فی الحقیقہ ایلک
دورہ مدنیت دمیرک استعمالی سایہ سندہ حصول بولش واونکہ
تمیز ایشددر . آلتون و کوموش معدنلری کشف ایدلماش ، واسطہ
مبادلہ اولق اوزرہ انسانلر آرمندہ قوللائیلہ مش اولہ ییدی
یک طبیعی اولہرق تجارت داخلہ و خارجہ بوکونکی درجہ
ترقیستہ بیشہ مزدی . بومعدنلر قیم اشیاک تعین و تقدیری ایچون
برمقیاس اولق وظیفہ سی ایفا ایتمک باشلادقوری زماندن اعتباراً
عینی حکومت ادارہ سنہ تابع افراد آرمندہ تخصیص و تقیم اعمال
حادثہ لری ظہور ایتمک باشلماش و بونلرک مختلف منلر آرمندہ
مقیاس قیم اولماسی بین الملل توزع اعمالی میدانہ کثیرمشدو . بوکون
اقتصادی حیاتک رکن اصلینی تشکیل ایدن صنایع عظیمہ
دارالاسـتحصاللری ، معادن اولماسہ حی برآن ایچون پایدار
اولہ ییلیرلری ؟ صنعت دائمی معدنک جزیہ کداری اولمشدر .
معادن ایسہ صنت سایہ سندہ ثمرات و فوائدنی آرتیرر . صنایع
و تجارت اقتصادی حیاتک اساسی تشکیل ایتمکہ برابر بولـاسـک
مقدمہ سی معدنک کثنی و فی اصول دائرہ سندہ اعمالیدر . ثروت
معدنیجہ زتکین اولمایان مملکتلر صنعتلرنک ترقیسی ایچون
خارجہ محتاج اولہ جقلردن رقابت بین المللہ البتہ کوجلک چکرلر ،
حتی تأمین موفقیقت و غلبہ لری مشکوک اولور . فقط طورافلری
دفاثن معدنیہ کی کزلہ بن ملنلر ایسہ انکشاف اقتصادیجہ دیگر ملنلرہ
قارشئ طبیعی بر امتیازہ مالک اولورلر .

مملکتتمزک خزان معدنیہ نقطہ سندن کرک تاریخہ ، کرک حال
حاضرینہ نظراً مہم بر امتیاز طبیعی بی حائز اولدینی کورولور .

بیشدیرمکہ مآلوف و مقدر اولان ذراع بالیکسر وکونن حوالیسنده
کندی اصول اعمالیہ لر بی ترک ایلہ او محیطک اصول اعمالیہ سنہ
تابع اولدقلری ایچون آنجق ۶۰۵ غروشلقی توتون بیشدیر .
یورلر . بونک کی دہا برحق تہ کنیک مسئل واردکرہ اولنری
برر بر تدقیق ایدہ رک برصورت تسویہ ربط ایتمک لازم کلیر .

۴ - اولجہ ایضاح ایتمکمز وجہلہ توتون مسئلہ سنک تدقیق
ایدہ جک الہ مہم نقطہ لرندن بری دہ توتون و برکیسی مسئلہ سیدر .
بوکون مجلس ملیدہ موضوع بحث اولان رژی مسئلہ سی بوکا
مربوطدر .

اعتراف ایتمک کہ توتون و برکیسندن الہ آاز واردات تأمین
ایدن بزر . توتون استہلاک و برکیسندن انکلتزہ ۱۴،۶۴۶،۸۰۰
لیرا یعنی نفوس باشہ ۳۳،۵۸ غروش ، فرانہ ۱۶،۵۶۲،۱۲۸ لیرا
یعنی نفوس باشہ ۴۰،۹۳ غروش ، آوستریا - مجارستان
۱۴،۹۲۵،۸۲۵ لیرا یعنی نفوس باشہ ۳۰،۵۱ غروش واردات
استحصا ل ایتمک لری حالہ بز بو یوزدن یالکزر ۹۰۲،۷۵۵ لیرا
تأمین ایدیورز کہ نفوس باشہ یالکزر ۴،۵۱ غروش اصابت
ایدیور دیمک اولیور کہ بز مثلاً توتون رسوم استہلاکیہ سندن
فرانسہ یہ نسبتلہ نفوس باشہ یالکزر یوزدہ اون درجہ سندہ
بر واردات تأمین ایدہ ییلور .

بو حالک اسبابی آراشدیر رسق قطعی بر نتیجہ استحصا
ایدہ من . ہمہ حال رژی اصولک لغویہ بریہ باندربول و یا حکومت
انحصارینک اقامہ سی التزام ایدنلر سبب یکانہ اولق اوزرہ
حقاقتیانی کوستریرلر . حقایق توتونک مقداری سنویسی اون ایکی
میلون قیہ بالغ اولورمش . بورقردہ مبالغہ اولماسہ کرکدر .
چونکہ رژیٹک صرفیاتہ نظراً مملکتتمزہ نفوس باشہ یالکزر
کیلو توتون استہلاک اولویور کہ نفوس باشہ بریحق کیلو صرف
واستہلاک ایدن آلمانیا و یا خود سائر مملکتلرک صرفیاتہ نسبتلہ بشدہ بر
درجہ سندہ در . حالبوکہ مملکتتمز اہالیسی توتون تیریا کیلکندہ
سائر برلردن تہ قدر ولہ بونستہ کری قالا زلر .

رژی شرکتی رئیس حصہ دارلرک اجتماع عمومیسندہ حقایق
توتون مقدارینک یک بیوک اولدینقی تصدیق و حقایق الہ توسعہ
سبب اولق اوزرہ رژیٹک حکومت ایلہ مشترک المنفعہ اولدینقی
نظر دقتہ آلمان بعض اُمور بن حکومتک اہالی کوسترمشدر .
حالبوکہ نتیجہ اعتباریہ بر حقایق یوزدن حکومت یالکزر
رژیدہ کی منفعتی دکل اعشار و برکیسی دہ غائب ایدیور .

بز بورادہ رژی اصولی ، باندربول اصولی ، حکومت
انحصاری اصولی شایان ترجیح اولدینقی شیمیدلک تدقیق
ایدہ جک دکلز . بومثلہ آیری بر مقالہ نک موضوعنی تشکیل
ایدہ جکدر . بوکون یالکزر شوراسنی نظر دقتہ عرض ایتمک
ایستہ یورز کہ فرانہ و انکلتزہ دہ نفوس باشہ استحصا ل ایدلکدہ
اولان و برکییہ قیاساً بزدہ دہ توتون اعشاردن ماعدا یالکزر

کثیر درک متعال (transcendental) بر قیمتی حائز در ؟
 و افراد ایچون دولک بی پایان قوت و قدرت حقوقیه قارشی بکانه
 تأمینند. بونک حتی واضع قانون طرفدن اخلاقی غیر جائز ،
 عکسی ایسه حقوقشکنلکدر . واضع قانونک بویوله سلوک
 دوعضی اولماقله برابر ۱۳۲۹ سنه سنده وضع ایدیلن فقره مذکور
 واضع قانونه طوته حتی اسقامتی کوسو سترمک نقطه نظرندن مهم
 و معنی داردر . یعنی ملکیت معدنیه نیک کاشفه عاقل اولسی صلاحیتک
 رفقه وقوعات و حادثاتک بر جبر و تضییقیدر .
 عینی سببینه ۱۳۲۹ تاریخنده واضع قانونی ایکنجی برتناقضه
 سوق ایتشددر :

الیوم مرعی اولان معادن قانونی موجبجه امتیاز صاحباری
 معدنک کندیلرینه تسلیی تاریخندن اعتباراً ایکی سنه ظرفنده
 اعمالاته باشلامقه مجبوردرلر . بوجبورت عهده لرینه ترتب ایتتمک
 ایچون معدنی تسلیمدن قاجان امتیاز صاحبارینه قارشی واضع قانون
 بر « تسلیم غایبی » اصولی احداث ایتشددر . هنوز اعمالاته
 باشلانماش بر معدنک تسلیی نه دیمکدر ؟ بو آکلاشیله ماز .
 بر معدنک اعمالی ناصل اولور ؟

بر معدن غایت ای احضار و تتبع اولمش ، کمال ثبات ایله
 تعقیب اولتان و یاخود اوزون تدقیقلردن ، درین دوشونجه لرندن
 سوکره ترتیب و تنظیم ایدیلان بر پلان داخلنده ایشلدنک
 اقتضا ایدر . علمک بوتون معلومات حاضره سنه صاحب
 انسانلر ائده تمرکز ایتش بر قدرت و صلاحیت ، حقیق
 بردیسپلین ، هر نوع ترقیاتک لابقطع تعقیب و تحقیق ، هر نوع
 کشفیات قیه ک تطبیقات سربعیمی ... بر معدن اعمالاتی موقبله
 نتیجه لندرن شرائط ایتشه بونلردر .

یکی بر معدن عظیم مقدارده پشین صرفیاتی مستلزمدر ؟
 بونلر اوزون برمدت نما و برمه بیلیر . بر معدنک عمره دار اولمای
 ایچون اوزون بر زمان کچدیکی واقعدر . معدنی اعمال ایدمک
 اولانلر بومدت ظرفنده ایراددن صرف نظر ایدم بیهلجک کیمسه لر
 اولمالیدر ؛ حتی ایشلدنلکده اولان معادن ایچون بیهلجک اولانلر شو
 واقعدر . چونکه معادن ایشلدنکده یکیدن تحریر و کشف ایدلمیدر .
 معادن ایشلدنکده معدنچینک بصیرت و احتیاطی آرتلمیدر ؛ استحصال
 اولتان کار و عمره نیک مهم بر قسمی احای سرمایه و یکیدن تحریراته
 حصر ایدلمیدر . معدنک حال حاضری استقبالی ایچون فداکارلیق
 اختیارنه مجبوردر . ایتشه معادن اعمال ایدمک اولانلر شو
 شرائطی حائز کیمسه لر اولمالیدرلر . هر کاشفک شو شرائطی
 حائز اولدینی فرض ایتتمک محله مصرف اولمایان بر حسن
 توجهدن بشقه برنی دکلددرک ضرر تولیدندن خالی قالماز .
 حکومت امتیاز فرماتی و بریدیکی کیمه نیک و یا شرکتک شو شرائطی
 حائز اولدینی بیللمیدر . بوسورته اتخاذ اوله جق اصول سایه سنده
 ویریلن امتیاز ایشلتامک و یا فسخه محکوم اولوق تهلیک لردن
 آزاده اولور .

مع التأسف شمعی به قدر بوخرا شدن لایقيله استفاده ایدم مدک .
 بوگون فرمائی ویرلمش معادنک عددی اوچیورئی متجاوز اولدینی
 حالده بونلرک ایچنده یکی اصوللرله اعمال ایدیلن ، ملکیتک
 ثروت عمومی سنه جدی صورنده خدمت ایدن حتی بش معدن
 اراده اولته ماز .

آلدق لری رخصتاه لرله جدی تحریات اجرا ایدم دک معدنی حقیقه
 کشف ایتک و قابل اعمال اولدینی میدان قویق ، استحصال
 ایتدک لری امتیاز فرمانلرله معدنی ایشلتک غایبه سنی تعقیب ایدنلر
 نادردر . عمومیت اعتبارله مقصد موجودیتی حسن اولتان معدن
 اوزونده کندیلرینه عاقل بر علاقه حقوقیه وجوده کتیره دک
 ایه کولاسیونده بولغقدر . چونکه قانون حق تقدم و حق کشف
 طایبور . اهلیت اعمالیه مثله می دوشونلماشدر . رخصتاه
 استحصال ایدم دک مدنی طرفنده بر قاج پارچه معدنی دائره عاقله سنه
 کوتدرن و کندینی کاشف اولوق اوزره تقدیم ایدن هر شخص استحصال
 امتیازه حق قراغشدر . معدن ترکیات کیمویه سنک یوزده سنه
 کوره قابلیت اعمالیه به قرار ویریلیر . بو قراریده امتیاز تعقیب
 ایدر . فرمائی استحصال ایدنک کوزلری اوکنده آجیلان شعله می
 افق کاذب یا اونک جزوی اولان ثروتی بو اوغورده صرف
 ایتدیرم دک نایابیه محتاج برحاله دوشمنه سبب اولور و یاخود
 خرس وطمعی آرتیرم رق ذاتاً جدی تحریات ایله کشف اولدینی
 بیهلجک هنوز مجبور اولان معدن ایچون مفرط فئات و شرائط
 تکلیف ایتنه بول آچار ، بو صورته معدنک اهل و اربابی ائه
 کیمنه مانع اولور و یک بوکک درجه ده بر منفعت عمومی مثله می
 اولان معدن ایشلته ایشی یک خیس بر منفعت شخصی مثله می
 درجه سنه دوشر . بو شرائط ائشده ویریلان یوزلرجه امتیاز
 فرمانلردن حتی بر قاجنک مطلوب و ملتزم وجهله ایشلدیه عاممی
 یک طبیی اولور .

بو بولده امتیازه نائل اولانلردن الی لیرا فرمان خرجی
 ویرمه یانلرک کثرتی ۱۳۲۹ تاریخنده حکومتی بر تدبیر قانونی اتخاذینه
 سوق و اجبار ایتشددر . « اوده فرمانک تاریخ صدورندن اعتباراً
 آلی آی طرفنده فرمان خرجی ویرم دک امتیاز نامه می المانلرک
 امتیازلری فسخ اولته حتی ، بولنده کی فقره قانونیه در .

فی الحقیقه نظریات حقوقیه به یاقیلرینه حق کشف یا طاعتشدر
 یا دکلددر . اگر طاعتش ایه معدن کشف ایله کاشفک ملکیت
 خصوصیه سنه انتقال ایدر ، کشفدن سوکره امتیاز نامه می اعطا
 ایتک بر کونا تقدیرنه منحل اولق سزین حکومت ایچون بر
 مجبورت تشکیل ایدر . حال بویله ایکن خرجی ویرمه یان
 قالشق صاغل ایله کاشف لردن حق کشفک محترمی سلبه
 ویریلن شیئی صول ال ایله آلق قیلندن اولور .

چونکه بر قانون موضوع ایله بخش اولتان بر صلاحیت افراد
 طرفندن استعمال ایدلکله برحق نفسی ، برحق عبد وجوده

اقتصادی مہر

داخلی

آنونیم شرکت

فی الحقیقہ دینہ بیلیر کہ امتیاز لر ارباب سرمایہ و لیاقت اللہ اولسہ بیلہ دیگر اجتماعی و اقتصادی شرائط مفقود اولدقہ ینہ فائدہ حاصل اولماز. مثلاً معدن لر ایچون طرق ثقلیہ نیک موجودی برشریطہ اساسیہ در. حالیکہ بویله بر ادما نارنجاً مجروحدر. چونکہ شمندوفر معادنک ثقلہ خدمت ابتدکی کچی معادنہ شمندوفر لک انشاسنہ وسیلہ اولور. معدنلرک شمندوفر انشا آتی اوزرنہ اجرا ابتدکی تأثیرات عظیمدر. معدنلری حاوی بولنان مناطق شمندوفر لک استلزام ابتدکی عظیم مصارف قوروپہ بیلرلر. فرانسه (سنت مین) ، انگلہزده ، پانیلوانیاده انشا اولنان ایلک شمندوفر لک معدن ثقلیاتی یوللری اولدی ، بونکون کشف ایدیلن زنکین معدنلر مطلقاً شمندوفر لک مراکز صناعیہ ، اسکہلرہ ربط اولنورلر. بناء علیہ معدنلرک اهل و اربابی الہ یکیمی طرق مواصلہ ینہ وجودہ کثیر.

شوالہ کورہ معادن بر طرفدن استحصالات عظیمہ دارالصنا. عہ لرینک استادکاهی ، دیگر طرفدن اقتصادیات ملیہ نیک نوعاً برناظیدر. معادن یالکزمواد ابتدائیه تدارک ایتک ، بذاتہ بر دقتہ ثروت اولقی ایله قالمایور ؛ مملکت اقتصادیات اوزرنہ دوغریدن دوغری و بالواسطہ تأثیرات اجرا ایدیور ؛ معدنلرک یوللرینی محیط و منطقہ لک بوللرک آچیلسنہ ، شمندوفر لک انشا اولنسنہ سبب اولورلر ، حتی معدن منطقہ لری معادنک کشفدن اول ایصیر بیابان ایکن بالآخرہ مراکز صناعیہ اولان کثیر نفوسلی بویوک شہرلرہ مرکز تأسس اولیور.

بو درجہده حائر اہمیت و تأثیر اولان معدنیات ملکیتی تعین ایچون ہر امتیاز اعطاسی صرہ سندنہ مسئلہ نی تدقیق ایتک ، منفعت عمومیہ قطعاً نظرندن معدنی ایشلمکک لک زیادہ اهل اولانی تقدیر ایله امتیازی اونک عہدہ سنہ حالہ ایلک ایجاب ایدر. بونہ منفعت عمومیہ نیک اداره و حسن تمشیتی ایله مکلف و ولایت عامیہ متصرف اولان حکومتک مداخلہ سی اساسی قبول ایتکک قابلد.

بونقطہ لری دویش ایدہ لک ایجاب ایدن تدابیری اتخاذ ایتک حکومتہ مترقب و طاقتدن در. غیور تجارت و زراعت ناظری احد نسبی بک اقدینک مجموعہ سنہ واقع اولان بیاناتی بوخصوصہ طائد اساساتک تقرر ایتدیرلش و بوکا طائد برلایحہ قانونیہ لک دہ احضار ایدلش اولدینقی بڑہ بیلدیریور. معدنیک صنعت بر انکشاف و انبساط و برہ جک اولان بومقرراتک بر آن اول موقع تطبیقہ وضعی تمی ایدرز.

احوال حریہ طولایسیلہ عالم تجارتندہ حکمفرما اولسی طبعی اولان بحرانہ رغماً ملکندہ آتی اقتصادیمز ایچون براعت اشتغال تشکیل ایدن برچوق انتباہ اثرلری کوریلیر. بو انتباہ اثرلرینک لک مہمزلندن بری دہ بوسرہ لک آنونیم شرکتلرک جوغالسیدر.

اوفق اوفق سرمایہ لک بر آردہ بویلانعمی سایہ بندہ بیوک مقیاسی تشنلرک اجراستہ میدان ورن آنونیم شرکتلرک تکزری ہر بڑہ انکشاف تجارتی و اقتصادی بے دلالت ایدر. بڑہ ایسہ یالکز انکشاف تجارتی بے دکل ملکک حالت روحیہ بندہ بیوک بر انقلابک وقوعی کوستریر. شمدی بے قدر بڑہ آ زجوق بارہ نصرف ایتکک موفق اولانلر مبالغہ متراکہ نی اقتصادی تشنلرہ تمیہ بے دکل ضیاعدن وقایہ و محافظہ بے چالشیردی. صوک زمانلردہ وقوعی اولان اقتصادی انتباہ نتیجہ سندنہ ہر کہ حاکم اولان فکر و آرزو بارہ نیک امین بر بڑہ تودیبی دکل لک موافق صورندہ نتیجہ سندنہ عبارتدر. ایستہ آنونیم شرکتلرک تشکیلی بوحالت روحیہ نیک نمرہ سیدر.

یکن نسخہ مزیدہ بحث ایتدیکمز ملی محصولات عثمانی آنونیم شرکتندن ماعدہ ملکتمزده صوک زمانلردہ دہا برچوق عثمانی آنونیم شرکتلری تشکل ایتشدہ. بونلرک لک مہملری شونلردہ:

شرکتک اسمی	عثمانی لیراسی	سرمایہ سی	مقصد تشکیلی
شرق ایلیک و منسوجات صنعت شرکتی	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	ہر نوع ایلک و منسوجات اعمال و تجارتی ایله اشتغال ایتک
آبدین قوئوہ راتیف انجیر شرکتی	۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	انجیر تجارتیہ اشتغال ایتک
مستحاصلری عثمانی آنونیم شرکتی	۸۰,۸۰۰	۸۰,۸۰۰	بقالیہ معاملاتیہ اشتغال ایتک
اقونومیک قوئوہ راتیف عثمانی آنونیم شرکتی	۲۲,۰۰۰	۲۲,۰۰۰	وسائط ثقلیہ ایشلمکک
نقلیات عمومیہ عثمانی آنونیم شرکتی	۲۲,۰۰۰	۲۲,۰۰۰	وسائط ثقلیہ ایشلمکک